

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Discurs del Rector magnífic de la
Universitat de València, Prof. Dr. Esteban Morcillo,
en l'Acte Acadèmic de Lliurament de la Medalla de
la Universitat a la Profa. Dra. Isabel Morant

València, 19 de gener de 2018

Senyores i senyors,

Benvingudes i benvinguts a aquest espai singular, amb un esperit i ànima pròpies, el nostre Paranimf, Teatre Acadèmic, on tenen lloc les més solemnes cerimònies universitàries que se celebren a aquest històric edifici.

La Llei Orgànica de Reforma Universitària de l'any 1983 donaria pas, per fi, a una etapa democràtica de la universitat pública a la qual s'ha referit el rector Lapiedra, en la seua magnífica *laudatio*, fent un recorregut per la memòria històrica recent. I felicite també a la professora Burdiel, *Premio Nacional de Historia*, per la seua esplèndida *laudatio*.

Memòria col·lectiva, en paraules de la professora Morant, d'una història recent, d'un temps de construcció del futur des de l'esperança en un espai de llibertats, trets que es troben en l'evolució d'aquesta Universitat que al llarg dels segles ha hagut d'enfrontar-se a la intolerància de poders diversos que han tractat de minvar l'autonomia inherent a l'esperit de la universitat des dels seus orígens com una de les institucions més antigues d'Europa.

Eixe esperit és doble: d'una banda és la cerca del coneixement, donar resposta a les preguntes que els éssers humans ens hem formulat des dels nostres orígens, i d'altre és transmetre'l, posar-lo en valor, tant des

de la vessant docent i de recerca com de transferència de coneixement i de generació de cultura que permetrà millorar la nostra qualitat de vida; el que ha esdevingut en la segona meitat del segle XX com un model social europeu que hem vist perillar en temps recents.

Un model social que arribà a la nostra societat a la fi d'un període de foscor i absència de llibertats que ara pot semblar llunyà.

Em permetran que empre paraules del cantautor de Xàtiva, egressat d'aquesta Universitat i reconegut amb la Medalla de la nostra institució, per evocar que “molt lluny [...] he trobat / les nits que ens passàvem caminant.[...] Parlàvem de tot i del bé i del mal [...]. Amb poques coses clares: la incertesa del futur, l'avidesa d'uns infants.”

Hui, la nostra nova Medalla de la Universitat, professora Isabel Morant, ha evocat eixos temps d'anhels de democràcia i de progrés social en la memòria del moviment de les dones i la seua lluita, necessària, imprescindible, per fer de la nostra una societat moderna.

En eixa lluita la doctora Morant ha estat, i n'és, un referent.

Però no només un referent intel·lectual, que ho és en grau absolut, sinó sobretot, una autèntica 'protagonista' del canvi.

El seu esplèndid discurs d'acceptació de la Medalla, autèntica *lectio* en el més pur estil, ens ha permès gaudir dels seus coneixements acadèmics, resultat d'una tasca investigadora prolongada al llarg de dècades, reconeguda amb la càtedra universitària; però he d'emfatitzar, per sobre de tot, el seu activisme personal i compromís cívic.

Virtuts totes elles, unes i altres, d'una autèntica personalitat universitària, magníficament lloades en ambdues *laudationes* que han exposat magistralment els rellevants mèrits que concorren en la persona guardonada, però afegint també aquest matís sentit i personal que dóna vida al discurs.

Professora Burdiel, rector Lapiedra, enhorabona per la vostra tasca, esplèndida i completa. Moltíssimes gràcies per haver assolit, amb escreix, aquesta responsabilitat.

Assolir responsabilitats és necessari per impulsar els canvis.

Al llarg de la història, nombroses dones han hagut d'enfrontar-se a eixa tasca d'ésser les pioneres.

Perquè com ben bé va evocar recentment en una conferència l'honorable vicepresidenta de la Generalitat Valenciana, les dones vénen d'un llarg silenci.

Del silenci de la història, magníficament posada en valor, recuperada, per tota una generació de dones de les quals la nostra guardonada és una pionera.

Si m'ho permeteu, exemple del seu saber i de la seua capacitat d'articulació d'un gran treball científic és la seua obra *Historia de las mujeres en España y América Latina*.

No puc deixar d'aprofitar aquest acte per reconèixer públicament la important tasca desenvolupada al llarg de dècades per l'Institut Universitari d'Estudis de la Dona, centre de referència, reconegut i prestigiats per la seua activitat científica.

Enhorabona i agraïment a totes les investigadores que, al llarg de la història d'aquest Institut, han contribuït a fer-lo realitat.

A aquest Paraninmf, i en reconeixement a eixes precursoras, entre la galeria de retrats del nostre passat, trobaran Olimpia Arozena, primera dona doctora per la Universitat de València.

I em permetran recordar també que la primera dona llicenciada en Dret a tota Espanya va ser Ascensión Chirivella, l'any 1922. Malauradament va haver d'exiliar-se, com tantes i tants intel·lectuals, a la fi de la Guerra Civil.

Evitar la desmemòria i la tergiversació, eixa sort de segones morts sobre la mort física, ha estat l'objecte de destacades exposicions a aquesta Nau, com la recent 'La biblioteca errant' al voltant de la figura del metge Juan Negrín, 'València, capital de la República', 'Ni captius ni desarmats', 'Llibres a les maletes: universitaris a l'estranger', 'Ex-il, exiliats il·lustrats', 'Stanbrook, 1939. L'exili republicà cap al nord d'Àfrica' i 'Memòria i vigència d'un compromís. Universitaris contra la dictadura'.

A les que voldria afegir exposicions que volen recuperar la memòria de tantes i tantes altres dones, com ara 'La ciutat de les dones', 'Diverses,

històries de dones', 'Dones: territoris artístics de resistència' i 'Dones en Bioquímica'.

I també les Medalles de la Universitat atorgades en els anys recents a Carmen Fortes, Maria del Mar Bonet, Ana Lluch, Celia Amorós, Carmen Alborch, Antonia Mir, i ara mateix a Isabel Morant.

I junt a elles, han estat recentment investides doctores 'honoris causa' per la nostra Universitat, Seyla Benhabib, Mª Ángeles Durán, Amelia Valcárcel, Saskia Sassen, Mª Jesús Esteban, Jocelyn Bell i ho serà pròximament Londa Schiebinger.

Una tasca de reconeixement en la qual ha estat clau el treball desenvolupat per la nostra Unitat d'Igualtat, i és moment de felicitar la seua directora actual i directores precedents així com el seu equip de treball que desenvolupen nombroses iniciatives i activitats per la igualtat efectiva en tots els àmbits al si de la Universitat, així com el desplegament de les polítiques d'igualtat des del Vicerectorat de Cultura i Igualtat.

Igualtat necessària en un temps caracteritzat, hui encara, per un masclisme soterrat, quan no brutalment obert, revestit de vegades de falsa igualtat que emmascara una dramàtica realitat: la violència masclista i el femicidi associat, l'escletxa en la cura tant dels xiquets i xiquetes com de les persones majors, la desigualtat salarial i al món del treball, i en l'exercici dels poders.

I ho dic en plural: dels poders, polític i econòmic, però també de les organitzacions cíviques i socials.

Totes eixes temàtiques, al llarg de més d'un quart de segle, han estat objecte de reflexió a la col·lecció *Feminismos* que, com ben bé ens ha recordat la doctora Burdiel, és un exemple de la immensa tasca acadèmica de la professora Morant.

Molt lluny, hem arribat molt lluny si tenim en compte d'on veníem, de quin temps i de quin país evoquem hui l'evolució.

I ho fem no amb nostàlgia, ni tampoc amb resignació, ni tan sols amb orgull del progrés realitzat.

Aquesta evocació, aquest record, s'ha de fer des de l'inconformisme radical que caracteritza l'impuls del progrés, des de la crítica raonada que es troba a la base de tota reflexió acadèmica, des de la il·lusió que continuem tenint, malgrat les dècades passades.

Perquè La Safor en què va créixer Isabel Morant, i també per cert aquest rector, no és hui, ni de lluny, aquell temps gris i de grisos. Temps de tren de carbó i seients de fusta que calia prendre per poder examinar-se de batxillerat fora de la comarca, perquè a Gandia encara no es podia.

Una Gandia, on la doctora Morant impulsà la Universitat d'Estiu de la qual va ser la primera directora, amb gent d'una generació que, amb il·lusió, volia un progrés, no sols econòmic, sinó sobretot social i intel·lectual.

Sens dubte, la Universitat d'Estiu va ser un imponent exemple del concepte modern d'extensió universitària, un moviment de renovació universitària de la fi del segle XIX, i en el marc de la *Institución Libre de Enseñanza*, amb figures com Rafael Altamira, víctima de l'exili i de la desmemòria, llicenciat en Dret per la nostra Universitat.

I parlem també la recuperació de la nostra llengua.

Una llengua silenciada i allunyada dels àmbits formals durant dècades, que necessitava recuperar els seus espais en els àmbits acadèmic i científic. Normalitzar el seu ús i la seua presència social.

Va ser Isabel Morant qui assumí ambdues responsabilitats com a vicerectora d'Extensió Universitària i Normalització Lingüística, com ens ha recordat el rector Lapiedra.

I, a més, va ser la primera dona vicerectora d'aquesta Universitat, unint-se a eixe conjunt de primeres dones en el govern universitari, com és el cas de la professora Carmen Alborch, també reconeguda recentment amb la Medalla de la Universitat, i que va ser primer dona degana de la Facultat de Dret, la professora Carmen Leal, primera catedràtica de Psiquiatria d'Espanya i primera degana de la Facultat de Medicina, així com la professora Carme Barceló, primera degana de la Facultat de Filologia.

Finalment, cal destacar el reconeixement rebut per la doctora Morant en ser nomenada membre del Consell Valencià de Cultura, institució de la Generalitat que forma part de la recuperació del nostre

autogovern, fent-se ressò de la demanda social evidenciada en 1977, el mateix any que tingué lloc l'esmentada celebració de les Primeres Jornades de la Dona al País Valencià.

Per tot això em permetran que, en un emotiu acte com aquest, afirme i referme que aquest reconeixement que hui atorguem a la professora Isabel Morant, és també, vol ser també, el reconeixement a tota una generació de dones lluitadores, precursors, inconformistes, compromeses, pioneres.

I acabe ja.

Autoritats, senyores i senyores, aquest país s'ha fet i s'ha de continuar fent amb il·lusió i passió, amb la força de la nostra Universitat. Moltes i molts de vostès han estat protagonistes d'eixe temps, però no per això hem de deixar de portar la flama de les llibertats, de la igualtat i del progrés de la ciència i la societat fins els llindars del nostre territori, fins arribar a tota la ciutadania.

El rector Lapiedra ha citat Dante i també Dante reservava la pitjor regió de l'infern a qui es mantenia fred. En temps de transformació, no val la distància sinó el ferm compromís cívic.

Acabe amb paraules evocades per Joan Fuster en un dels seus assajos seriatos, paraules escrites en plena esplendor del segle quinzè pel saforenc senyor de Beniarjó, Ausiàs March, i que voldria adreçar, per finalitzar aquest acte, a la nostra guardonada y estimada Isabel: 'En vós conec gran disposició de fer to ço que gentilea mana'.

Els invite a que reafirmem, totes i tots plegats, una vegada més, el nostre compromís institucional per fer una societat millor. Societat a la qual, com universitat pública i valenciana, estem al seu cor des de fa més de cinc segles.

Moltes gràcies.

VNIVERSITAT D VALÈNCIA